

WIOLETTA KĘPKA

Czy zabraknie środków na infrastrukturę obszarów wiejskich

Przygotowany przez resort rolnictwa projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 nie przewiduje możliwości finansowania infrastruktury technicznej. Gminy wiejskie będą mogły ubiegać się tylko o dotacje na projekty turystyczne i kulturalne. Przeciwko takim zapisom protestują związki samorządowe.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przedstawiło 26 lipca 2013 r. pierwszy, wstępny projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020). Konsultacje proponowanej wersji trwały od 15 sierpnia do 15 września 2013 r.

Najważniejsza dla samorządów zmiana, w stosunku do obecnych zasad finansowania obszarów wiejskich, jaką przewiduje projekt, to brak wsparcia dla inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, energii odnawialnej oraz szerokopasmowego internetu. W zamian resort rolnictwa proponuje, aby ze środków PROW 2014–2020 finansować na obszarach wiejskich inwestycje związane z rozwijaniem turystyki i promocją lokalnej kultury. Istniejące do tej pory dwa działania PROW, z którego samorządy i jednostki podległe samorządom lokalnym mogły ubiegać się o środki na inwestycje, a więc „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”, mają zostać połączone w jedno o nazwie „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”. **To zdecydowane ograniczenie możliwości finansowania inwestycji na obszarach wiejskich**, a nie jest to jedyny problem, na jaki zwracają uwagę samorządy. Dlatego przeciwko proponowanym zapisom PROW 2014–2020 zaprotestowały Związek Gmin Wiejskich RP (ZGW RP) oraz Związek Powiatów Polskich (ZPP).

Ostatnia szansa dla gmin wiejskich

27 sierpnia 2013 r. opinie w sprawie projektu PROW 2014–2020 przedstawił ZGW RP. Przedstawiciele gmin wiejskich przede wszystkim zwracają uwagę, że w latach 2014–2020 na rozwój obszarów wiejskich będzie o wiele mniej środków niż w obecnej perspektywie. Stało się tak nie tylko z powodu decyzji podjętych na szczeblu Unii Europejskiej, lecz także dlatego, że polskie władze zdecydowały o przesunięciu części

środków przeznaczonych na rozwój na dopłaty bezpośrednie dla rolników. Zdaniem ZGW RP, „uzasadnione zwiększenie (uzupełnienie) poziomu płatności bezpośrednich dla rolników powinno być sfinansowane ze środków krajowych, co obecnie umożliwia porozumienie w sprawie WPR”, a nie ze środków przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.

Związek zwraca też uwagę, że nawet według resortu rolnictwa **PROW 2014–2020 powinien być efektywnym narzędziem umożliwiającym realny rozwój obszarów wiejskich oraz zapewniającym zmniejszenie dysproporcji rozwojowych pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi**. Taka deklaracja zawarta w projekcie PROW nie przekłada się jednak na konkretne rozwiązania, a wręcz niepokój budzi przyjęta przez autorów projektu metoda wskazywania źródeł finansowania poszczególnych priorytetów i działań.

Przed wszystkim projekt PROW 2014–2020 przewiduje, że najważniejsze dla gmin wiejskich inwestycje mają być finansowane ze środków krajowych i regionalnych programów operacyjnych (RPO). Dotyczy to m.in.:

- całości zadań z zakresu gospodarki wodnej (poza inwestycjami realizowanymi na poziomie pojedynczych gospodarstw rolnych),
- inwestycji z zakresu gospodarki odpadami,
- inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową,
- wsparcia rozwoju odnawialnych źródeł energii (poza inwestycjami w tym zakresie realizowanymi przez gospodarstwa rolne),
- budowy infrastruktury szerokopasmowego internetu.

A przecież, na co zwraca uwagę ZGW RP, **gminy wiejskie nie uczestniczyły i nie uczestniczą w opracowywaniu najważniejszych dokumentów programowych związanych z polityką rozwoju regionalnego po 2013 roku**. Prace nad większością z nich są już bardzo zaawansowane. Trzeba też pamiętać, że najważniejszym priorytetem dla RPO ma być rozwój miast

i terenów metropolitalnych. Gminy wiejskie liczyły więc, że ich potrzeby zostaną uwzględnione w PROW. Z projektu wynika, że tak się nie stanie, co oznacza, że najprawdopodobniej nie będzie żadnego dedykowanego dla obszarów wiejskich źródła finansowania inwestycji.

O PROW 2014–2020 przedstawiciele gmin wiejskich będą dyskutować podczas XIV Kongresu Gmin Wiejskich, który odbędzie się w dniach 15–16 października 2013 r. w Serocku. Patronem medialnym jest m.in. **Gazeta Samorządu i Administracji**. Obecność na spotkaniu zapowiedział m.in. premier **Donald Tusk**.

Więcej informacji na stronie <http://kongres.zgwrp.pl/>

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że możliwości ubiegania się o środki z RPO czy krajowych programów są dla gmin wiejskich ograniczone. Dzieje się tak m.in. dlatego, że wymagania poszczególnych programów premiuje duże inwestycje, a tam, gdzie takich nie ma, gminy wiejskie często przegrywają konkurencję o środki z bogatszymi jednostkami. W latach 2007–2013 w programach regionalnych i krajowych działań przeznaczonych wyłącznie dla gmin wiejskich było niewiele. Jak wskazuje ZGW RP, najgorsze z punktu widzenia obszarów wiejskich jest wykluczenie z PROW możliwości wspierania inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową i brak współfinansowania dróg lokalnych. Dzieje się tak, ponieważ „drogi lokalne i gospodarka wodno-ściekowa są szczególnie ważnymi elementami infrastruktury, istotnie wpływającymi na możliwości rozwojowe gmin wiejskich oraz jakość życia na wsi”.

Przedstawiciele gmin wiejskich oczekują od rządu zapewnienia:

- 1) gminom wiejskim udziału w tworzeniu projektów dokumentów programowych o zasięgu regionalnym i krajowym, w których zakłada się dostęp gmin wiejskich do środków na ich rozwój,
- 2) odrębnej alokacji środków w regionalnych oraz krajowych programach operacyjnych dostępnej wyłącznie dla gmin wiejskich na realizację składanych przez nie wniosków, w wysokości nie mniejszej niż 25%,
- 3) dostępu do środków wspierających modernizację dróg lokalnych, których część mogłaby być dostępna w PROW, w działaniach zakładających wsparcie małej infrastruktury, a dalsze środki w programach regionalnych.

Oczekiwań gmin wiejskich nie spełniają także propozycje dotyczące kontynuowania w PROW 2014–2020 podejścia typu LEADER. Dlatego opinia w sprawie

PROW to początek starań samorządowców o korzystne dla obszarów wiejskich zmiany w programach na lata 2014–2020.

– *Jesień 2013 jest ostatnim momentem, kiedy musimy zaakcentować konieczność zabezpieczenia finansów dla inwestycji na obszarach wiejskich w opracowywanych obecnie zasadach wykorzystania funduszy europejskich na lata 2014–2020. Zdecydowanie protestujemy przeciw zmniejszeniu środków na działania związane z inwestycjami infrastrukturalnymi w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Niedopuszczalny jest, przede wszystkim, brak finansowania inwestycji wodno-ściekowych do 2 tys. RLM* – przekonuje **Mariusz Poznański**, przewodniczący ZGW RP i wójt Czerwonaka, zapraszając na XIV Kongres Gmin Wiejskich, który odbędzie się 15–16 października 2013 r. w Serocku. Problem PROW 2014–2020 będzie jednym z najważniejszych tematów poruszanych podczas tego spotkania.

Powiaty też chcą dotacji

Własną opinię w sprawie wstępnego projektu PROW 2014–2020 wyraził również ZPP. W opinii wydanej 1 września 2013 r. przedstawiciele powiatów zdecydowanie protestują przeciwko nieuwzględnieniu ich postulatów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich oraz całkowitemu niemal pominięciu samorządu powiatowego wśród beneficjentów PROW 2014–2020. **Najważniejsze postulaty ZPP to:**

- 1) wsparcie modernizacji sieci dróg lokalnych (zarówno gminnych, jak i powiatowych) ze środków PROW 2014–2020,
- 2) zagwarantowanie wsparcia dla szkół rolniczych, pozostających w kompetencji samorządów powiatowych, jak również szkół specjalnych funkcjonujących na terenach wiejskich lub w małych miasteczkach do 5 tys. mieszkańców,
- 3) pozostawienie dotychczasowego zakresu i zasięgu terytorialnego wsparcia dla lokalnych grup rybackich, tak by beneficjentami tej pomocy mogły być podmioty z obszarów rybołówstwa śródlądowego.

Jak stwierdzają przedstawiciele ZPP, w projekcie PROW „żaden z naszych postulatów nie został uwzględniony, ze szkodą dla środowiska wiejskiego. Prosimy więc o dokonanie w nim proponowanych przez nas zmian, które mogą przyczynić się do rozwoju obszarów wiejskich”.

Autorka jest dziennikarką specjalizującą się w tematyce samorządowej